

Toneelgroep Maastricht

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 1.692.500**

Gevraagd subsidiebedrag: € 2.824.500

Over de instelling

Stichting Toneelgroep Maastricht, podiumkunsten, theater, Maastricht

Stichting Toneelgroep Maastricht (hierna: Toneelgroep Maastricht) is een middelgroot theatergezelschap, gevestigd in Maastricht, dat aanvraagt voor een subsidie als groot theatergezelschap. Toneelgroep Maastricht creëert eigentijdse producties voor een breed publiek, onder leiding van Michel Sluysmans en Servé Hermans. De instelling kiest er naar eigen zeggen nadrukkelijk voor om verhalen te vertellen vanuit een positief mensbeeld, zonder dat 'theater hoeft in te boeten aan gelaagdheid en engagement'. Ze richt zich in haar voorstellingen met name op de inbedding in de stedelijke regio, waarbij het werk over thema's gaat die leven in Limburg en de Euregio en die ook de rest van het land kunnen aanspreken. Toneelgroep Maastricht werkt met een aantal terugkerende bekende acteurs en een vast team van drie huisschrijvers. Ze toont zich verantwoordelijk voor het begeleiden van talenten en biedt educatie aan in samenwerking met regionale collega-instellingen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.9 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Toneelgroep Maastricht een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.692.500, mits de instelling voldoet aan de volgende voorwaarde:

- De instelling dient een aangepast activiteitenplan met een nieuwe sluitende begroting in, passend bij een middelgroot gezelschap.

Toneelgroep Maastricht heeft zich de afgelopen jaren opnieuw uitgevonden en heeft zich bewezen als belangrijke speler in het zuiden van Nederland, met landelijke uitstraling. De raad is te spreken over het ondernemerschap van de instelling. Het plan getuigt van de grote bevologenheid die het gezelschap de afgelopen jaren ook kenmerkte.

De instelling wil uitgroeien tot een groot theatergezelschap en verwacht een forse toename van het aantal bezoekers. Dit is een begrijpelijke ambitie, gezien de indrukwekkende toename van publiek en de interessante coproducties met commerciële en maatschappelijke partners, maar de raad

vindt deze groei te vroeg. Hij mist voldoende houvast op artistiek en zakelijk vlak om Toneelgroep Maastricht aan te wijzen als groot gezelschap. Zo geven de plannen te weinig blijk van artistiek-inhoudelijke ontwikkeling die de gewenste schaalvergroting rechtvaardigt. Daarnaast ontbreekt een gedegen onderbouwing van de wijze waarop de instelling de extra subsidiegelden wil aanwenden voor groei in bezoekersaantallen, (co)producties en personeel. Bovendien ontbreekt een gedegen risicoanalyse, met name in verband met de verwachte enorme groei in inkomsten uit coproducties en subsidiegelden in de komende periode.

De raad is van oordeel dat Toneelgroep Maastricht vooralsnog beter tot haar recht komt als middelgrote instelling. Hij ziet haar graag de ingeslagen weg voortzetten, en komende periode gebruiken om de groei van de afgelopen jaren te bestendigen en te verduurzamen.

Toneelgroep Maastricht reflecteert matig tot voldoende op de toepassing van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Met de komst van artistiek leiders Michel Sluysmans en Servé Hermans in 2015 (sinds 2019 directeur-bestuurders) heeft het gezelschap in relatief korte tijd een herkenbaar profiel gecreëerd, met oog voor publiekswerking. De raad is hier vol lof over. De instelling is ambitieus en heeft een duidelijk doel voor ogen. Het streven naar hernieuwd draagvlak in de eigen regio, in de rest van Nederland en in Vlaanderen, is geslaagd met voorstellingen als 'Pinkpop' en 'Peachez'. De instelling toonde zich een magneet voor publiek, talent en partners uit verschillende lagen van de samenleving. Zij heeft sinds 2018 geen vaste spelers meer in dienst en werkt met een aantal terugkerende, vooral bekende, acteurs: deze vormden de afgelopen jaren het gezicht van het gezelschap.

De artistieke kwaliteit van de producties vindt de raad iets te wisselvallig. Spel en muziek zijn over het algemeen vakkundig en aanstekelijk, maar de regie laat in een aantal voorstellingen te wensen over. De raad hoopt dat Toneelgroep Maastricht daar in de periode 2021 – 2024 verder in kan groeien.

De instelling vraagt voor de komende periode subsidie aan als groot gezelschap omdat zij naar eigen zeggen tegen de grenzen van haar mogelijkheden aanloopt. Zij ziet kansen om aanzienlijk meer publiek te bereiken en projecten ten uitvoer te brengen met nieuwe partners. Artistiek gezien zet zij haar koers voort: ze continueert de combinatie van nieuw

repertoire en herschreven klassiekers, het team van drie huisschrijvers en livemuziek op het podium. Ook wil zij grotezaalproducties blijven maken, veelal in samenwerking met grote regionale (commerciële) partners, zoals de Maastrichtse tegelfabriek Koninklijke Mosa en autofabrikant Audi. De raad waardeert de voorzetting van deze elementen, maar vindt dat de plannen te weinig blijk geven van artistiek-inhoudelijke ontwikkeling die de gewenste schaalvergroting rechtvaardigt. De artistiek-inhoudelijke ontwikkeling ging de afgelopen jaren niet gelijk op met die op het gebied van cultureel ondernemerschap. Om de gewenste groei te verwezenlijken is in elk geval een substantiële versterking nodig in het regisseursteam.

De raad vindt het zorgelijk dat het grootste deel van het artistieke team (de regisseurs, huisschrijvers, dramaturgen, scenograaf en lichtontwerpers) mannelijk is. Het gezelschap is zich hiervan bewust en heeft Zorba Huisman toegevoegd aan het artistieke team om, naar eigen zeggen, de stem van de vrouw pregnanter te implementeren in het programma. De raad vindt het echter onvoldoende en onverantwoord om deze taak toe te kennen aan één vrouwelijke en bovendien net afgestudeerde regisseur.

De komende periode wil de instelling haar aanwezigheid in Maastricht intensiveren; het project 'De Bokkenrijders' rondom *immersive theatre*, samen met de Zuid-Limburgse mbo-theateropleiding, spreekt in dat kader tot de verbeelding en is vernieuwend. Daarnaast is de samenwerking met de Theateralliantie en Senf Theaterpartners bij minstens twee producties een slimme keuze, omdat het continuïteit waarborgt.

Vernieuwing

Toneelgroep Maastricht heeft de afgelopen jaren laten zien op veel vlakken innovatief te zijn. Door te werken met vaste huisschrijvers zorgde de instelling voor repertoireontwikkeling. Niet alleen kwamen er nieuwe theaterteksten bij, ook leverde ze een bijdrage aan de ontwikkeling van toneelstukken in de canon. Waardering verdient daarnaast het zoeken naar nieuwe manieren om grootse coproducties op te zetten met commerciële en culturele partijen, zoals Buro Pinkpop en Emma Safety Shoes, zowel artistiek-inhoudelijk als zakelijk-financieel. Zodoende bereikte de instelling de afgelopen jaren op innovatieve wijze een groter en breder publiek, en zij wil deze koers de komende periode voortzetten.

Per 2021 doorloopt het jonge regietalent Zorba Huisman een talentontwikkelingstraject, gericht op de grote zaal. Het is niet duidelijk hoe en door wie zij wordt begeleid, omdat het traject nog moet worden vastgesteld. Daarnaast werkt de instelling samen met de Limburgse talentontwikkelingsorganisatie VIA ZUID rondom het Talentlab, om nieuw podiumtalent kansen te bieden. Uit de afgelopen jaren blijkt dat een aantal

kunstenaars hieruit is doorgestroomd naar reguliere producties van Toneelgroep Maastricht.

In samenwerking met Toneelacademie Maastricht ontwikkelt de instelling een nieuw initiatief op het gebied van talentontwikkeling. Naast het flexibele acteurstableau van regelmatig terugkerende spelers wil zij een klein ensemble vormen van acht net afgestudeerde acteurs door hun een vast contract voor minimaal twee jaar aan te bieden. Dit vindt de raad een goed signaal, waarmee de instelling haar verantwoordelijkheid neemt om een nieuwe lichter talenten een (betaalde) kans te bieden. Het is niet duidelijk voor hoeveel uur de acteurs een vast contract krijgen.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Toneelgroep Maastricht betaalt haar werknemers conform de cao Toneel en Dans. De afspraken met vaste en tijdelijke werknemers worden vastgelegd in arbeidscontracten voor bepaalde of onbepaalde duur. Niet duidelijk is hoe de instelling haar personeelslasten begroot; de raad gaat ervan uit dat de personeelslasten op de cao zijn gebaseerd.

De instelling borgt de belangen van vrijwilligers en stagiaires goed. Keuzes over hun inzet en verantwoordelijkheden ten opzichte van die van betaalde medewerkers zijn echter niet transparant. Met auteurs worden duidelijke afspraken gemaakt op het gebied van auteursrechten, over marktconforme licentievergoedingen en honoraria gebaseerd op de richtlijnen van Lira.

De financiële positie van de instelling is voldoende. Zij verwacht de komende periode fors hogere baten en lasten dan de realisatie in 2017 en 2018. In verband met de geambieerde groei heeft zij subsidies aangevraagd bij het ministerie van OCW, de gemeente Maastricht en de provincie Limburg. De verwachte hogere inkomsten komen voor een groot deel uit vergoedingen van coproductanten.

De raad is onder de indruk van de groei van de instelling in de afgelopen jaren, maar mist een stevige onderbouwing van de groeiambitie. Niet duidelijk is hoe zij de extra subsidiegelden wil aanwenden om de groei in bezoekersaantallen, (co)producties en personeel te realiseren. Ook ontbreekt in de toelichting op de begroting een reflectie op concrete stappen om te groeien en de benodigde middelen daarvoor. Daarnaast is het zorgelijk dat de instelling een daling in de publiekinkomsten verwacht, terwijl de bezoekersaantallen flink stijgen. Een toelichting hierop ontbreekt eveneens.

Ook ontbreekt een reflectie op het personeelsbeleid. Om de schaalvergroting organisatorisch te verwezenlijken wil de instelling groeien van 12 naar 18 fte. Niet duidelijk is echter welke organisatorische veranderingen dit vergt, zoals

op welke afdelingen extra personeel wordt ingezet en hoe dit de schaalvergroting ten goede komt. De raad kan daardoor niet inschatten of de instelling de toename in werkbelasting aankan, en of daarmee sprake is van duurzaam personeelsbeleid.

De raad mist een gedegen risicoanalyse, met name in verband met de verwachte grote groei van de instelling in inkomsten uit coproducties en subsidiegelden in komende periode. Niet duidelijk is wat zij doet als een of meerdere inkomsten wegvallen, of wanneer de verwachte subsidies niet worden toegekend.

Gezien het voorgaande zou de raad graag zien dat de instelling de komende periode gebruikt om de groei van afgelopen jaren te bestendigen en te verduurzamen.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Toneelgroep Maastricht heeft de afgelopen jaren de afdeling educatie omgevormd tot afdeling ‘publiekswerking’, om een intensievere dialoog te kunnen voeren met (nieuwe) publieksgroepen. Samen met jeugdtheatergezelschap Het Laagland ontwikkelde de instelling sinds 2017 schoolgebonden voorstellingen onder de noemer ‘Theater in de Klas’. Sinds 2018 heeft zij een jongerenpanel, dat meedenkt met de thematiek en de vorm van de educatievoorstellingen. Ook werkte zij samen met culturele partners in de regio, zoals Opera Zuid en diverse amateurgezelschappen.

De instelling zet haar educatieve activiteiten de komende periode voort en richt zich daarbij tevens op Midden- en Noord-Limburg om de vraag naar voorstellingen te vergroten. Niet duidelijk is echter welke strategieën hiervoor gebruikt worden. Gezamenlijk met Het Laagland zal de instelling twee jonge makers ondersteunen met een jongerenvoorstelling over seksuele diversiteit en gender. Deze samenwerking valt te prijzen. Dat geldt ook voor het plan om intensief op te trekken met drie Maastrichtse scholen, waarbij met het oog op diversiteit is gekozen voor een vrije, een islamitische en een internationale school. Naast een traject op maat per school, ontmoeten de leerlingen van deze scholen elkaar jaarlijks tijdens een workshop. De raad mist echter een reflectie op de meerwaarde voor de scholen en de instelling zelf, juist omdat Toneelgroep Maastricht zich meer wil verbinden met de eigen standplaats en diversiteit en inclusie wil vergroten.

In een relatief korte tijd zag de instelling haar publikaantallen flink groeien: van ruim 37.000 in 2016 naar ruim 75.000 in 2018. Dat is een bewonderenswaardige toename. De komende tijd streeft zij opnieuw naar een stevige toename, in de eigen standplaats én in de rest van het land.

De raad heeft vertrouwen in de publiekstrategie van de instelling. Zij heeft een duidelijke visie op marketing. De huisstijl is herkenbaar en aansprekend. De afgelopen jaren hebben uitgewezen dat de strategie om regionale verhalen te vertellen die ook landelijk interessant zijn, vaak in samenwerking met grote commerciële, maatschappelijke en culturele bedrijven, veel nieuwe bezoekers en sociale lagen van de bevolking aanspreekt. Toch mist de raad aandacht voor een jonger, meer divers publiek.

Geografische spreiding

Toneelgroep Maastricht heeft zich de afgelopen jaren bewezen als belangrijke speler in het zuiden van Nederland met een landelijke uitstraling. De werking van de instelling is lokaal en regionaal georiënteerd. Daarnaast is sprake van voldoende spreiding over de grotere theaters in Nederland en Vlaanderen.

In haar reflectie op de aanvraag geeft de stedelijke cultuurregio Zuid aan dat Toneelgroep Maastricht een toonaangevende speler geworden is in zowel de Nederlandse als de Vlaamse schouwburgen. De instelling zet de regio cultureel op de kaart met verhalen die voortkomen uit de geschiedenis van de regio. Haar voorstellingen spreken inwoners aan vanwege de herkenbaarheid.

Toepassing Fair Practice Code

Toneelgroep Maastricht besteedt ruime aandacht aan de sociale dialoog over eerlijke beloning en aan primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden. De instelling is zich bewust van mogelijke hoge werkdruk, zorgt ervoor dat dit regelmatig wordt besproken en dat er afspraken gemaakt worden om elkaar te beschermen. Daarnaast heeft zij oog voor zelfontplooiing van haar medewerkers, en wordt scholing aangemoedigd. Onduidelijk is echter op welke wijze zij precies investeert in ontwikkeling van werknemers. Ook ontbreken doelen en concrete maatregelen voor de komende periode.

Toepassing Governance Code Cultuur

De reflectie van Toneelgroep Maastricht op de toepassing van de Governance Code Cultuur is matig. In 2019 is de samenstelling van de directie gewijzigd. Na het vertrek van Oscar Wibaut als algemeen directeur zijn Sluysmans en Hermans aangesteld als directeur-bestuurders. Samen hebben zij de verantwoordelijkheid voor het artistieke en zakelijke beleid. Het is onduidelijk wie in de praktijk welke taak op zich neemt. De beschrijving van de taakverdeling van de twee directeur-bestuurders is summier.

Er ontbreekt een reflectie op diversiteit binnen de raad van toezicht. De toezegging van de instelling om een goede mix tussen mannen en vrouwen

te bewaken, is vrijblijvend. Onduidelijk is hoe zij eveneens zorgt voor voldoende jonge en meer cultureel diverse leden in de raad van toezicht.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Volgens Toneelgroep Maastricht kan theater een belangrijke functie hebben in het verenigen van mensen met verschillende achtergronden, en die verschillen thematiseren of tot uitdrukking brengen. De instelling schrijft dat diversiteit en inclusie, gezien de demografische samenstelling van de Limburgse regio, voor haar vooral betekenen: het betrekken van mensen met een sociaal of fysiek zwakke positie. In dat kader spreekt zij met regionale voorstellingen een brede laag van de samenleving aan. Daarnaast werkt zij met audiodescriptie voor blinden en slechtzienden en met boventiteling voor niet-Nederlandstaligen.

De instelling zegt oog te hebben voor culturele diversiteit. In het kader van Theater Inclusief volgde het personeel bias trainingen, op basis waarvan de instelling heeft besloten om een vrouwelijke regisseur toe te voegen aan het artistieke team voor de periode 2021 – 2024, etnische diversiteit meer ruimte te geven in de organisatie en met acteur Ali Çiftçi een voorstelling te ontwikkelen over de multiculturele samenleving in Zuid-Nederland ten tijde van de steenkolenmijnen. De raad waardeert deze maatregelen, maar vindt de uitwerking minimaal. Het is een gemiste kans dat de instelling deze onderwerpen niet veel structureler uitwerkt in de organisatie en de artistieke plannen, en culturele diversiteit in Limburg op de agenda zet – juist omdat zij zelf betoogt dat theater daar geschikt voor is. Ook de stappen om cultureel divers personeel te werven zijn minimaal, zeker met het oog op de gewenste groei.